

ПРОФ. Д-Р АНГЕЛ ПЕТРОВ НА 60 ГОДИНИ

Мая Падешка

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

На 18 юни тази година проф. д-р Ангел Петров навършва 60 години. „Български език и литература“ има честта да поздрави юбиляря, който от 2009 г. е неизменно част от екипа на списанието, член на редакционната колегия, автор с ярко присъствие и несъмнено влияние върху развитието на съвременната методика на обучението по български език, със забележително участие в изграждане на съвременния облик на родноезиковото образование.

Ангел Маринов Петров е роден през 1960 г. в Хасково. Завършва специалност „Българска филология“ в СУ „Св.

Климент Охридски“, където през 1990 г., след неколкогодишен преподавателски опит в средното училище, започва работа като асистент. Към днешна дата Ангел Петров е професор в Катедрата по методика към Факултета по славянски филологии и неин ръководител. Забележителна 30-годишна кариера, която ни дава пълното основание да наречем проф. Петров един от най-изтъкнатите и успешни учени в професионалната област, на която посвещава делото си.

Научна дейност. Проф. Ангел Петров е автор на 3 монографии, повече от 60 научни статии, редица рецензии, отзиви и научни съобщения.

В първите си статии показва интерес към въпроси от социолингвистичен характер; пише върху проблеми на теоретичното езикознание. Забележително е, че още през 1994 е публикувана статия, която бележи „голямата тема“

в научното творчество на проф. Петров: „Дискурсният анализ и обучението по български език“ (сп. „Български език и литература“). Теоретичните и практикоприложните наблюдения на А. Петров по проблемите на дискурса се капитализират в две монографии: „Дискурсният анализ в обучението по български език“ (2000) и „Овластяване на дискурсни техники чрез обучението по български език“ (2002), където виждаме капацитета на учения да свежда във фокуса на методическата наука проблеми с подчертано интердисциплинарен характер; да задвижва в полза на родноезиковото обучение „тежката“ философска и науковедска дискурсивна теория. На Ангел Петров българската методическа наука дължи въвеждането на елементи от теорията на дискурса, дискурсният анализ, дискурсният подход, дискурсните типове, дискурсните грешки. Тези обекти на изследване намериха мястото си в българското средно училище, като придадоха на обучението по български език ситуативност, комуникативност, прагматичност, интенционалност; видоизмениха и модернизираха концептуално ядрата на учебното съдържание по български език през годините.

Третата монография на Ангел Петров „Проблеми на комуникативно ориентираното обучение по български език“ (2012) доразви и преосмисли идеи на комуникативността и дискурсният подход в обучението по български език. Всъщност през цялата си научна дейност до момента ученият създава, изковава теоретичната рамка на едно родноезиково образование, в което лингвистичната и езиковедската компетентност на учениците и идеята за комуникативността не са противопоставени, а се допълват в името на изграждането на пълноценни комуникатори с висока езикова култура и интуиция за комуникативното събитие.

Преподавателска дейност. От 2005 г. проф. Ангел Петров чете основни лекционни курсове по дисциплината „Методика на обучението по български език“ за специалността „Българска филология“, редовно обучение, а от 2009 г. – и за студентите в задочна форма на обучение. В периода от 2005 г. до днес, като титуляр на дисциплината, проф. Петров многократно обновява програмата на курса, като обхваща всички актуални тенденции и нововъведения в методическите, педагогическите, тестологичните, образователните изследвания. На постоянен интерес от страна на студентите от специалностите „Българска филология“ и „Славянска филология“ се радва и избираемата дисциплина „Дискурс и дискурсна компетентност“, която, можем смело да кажем, разширява общата хуманитарна подготовка на студентите филолози.

Доказателство за безспорния професионализъм и висок научен статус на Ангел Петров е фактът, че е канен да чете лекции в редица магистърски програми. Към днешна дата преподава в три магистърски програми: „Образованието по български език и литература в средното училище“ и „Трансгранична българистика“ (програми на СУ „Св. Климент Охридски“) и „Обу-

чението по български език в средното училище“ (програма на ПУ „Паисий Хилендарски“).

За всеки преподавател, учен и изследовател особено важно е да подготвя успешно млади изследователи, да предава опита си и да допринася по този начин за развитието на научната и образователна област, на която се е посветил. В тази връзка, особено ценен е приносът на проф. Ангел Петров като ръководител на магистърски тези, на докторанти, като член на научно жури за присъждане на научни и образователни степени. Само през последната година трима докторанти защитиха успешно дисертациите си под ръководството на проф. Петров.

Учебна литература. Може би най-трудно за един учен е да удържа баланса между „високото“ теоретично-умозрително наблюдение и неговата практико-приложна стойност. Ето защо следва специално да подчертаем голямата заслуга на юбилеяря към създаването на учебна литература. Ангел Петров се доказва като един от най-успешните автори на учебна литература (учебници, помагала, сборници, наръчници). Като член и ръководител на авторски екип за създаване на учебни серии за българското средно училище А. Петров допринася за обновяване на визията и стратегията на модерния комуникативен учебник по роден език, задава тенденции и поставя стандарти за качество на учебника по език и езикова комуникация. За тази цел допринася безспорно високата теоретична осведоменост за иновации в областта на учебната литература, но и фактът, че през годините на своята преподавателска дейност проф. Петров е винаги със своите студенти в училище като ръководител на студентската им практика (хоспитиране, текуща практика, държавен педагогически стаж).

Ръководни постове. Проекти и проектна дейност. Заслужено признание за авторитета на един учен е и изборът му на ръководни позиции. В тази връзка, Ангел Петров има с какво да се гордее. Към настоящия момент е втори мандат ръководител на Катедрата по методика към Факултета по славянски филологии, СУ „Св. Климент Охридски“. В периода 2005 – 2007 г. е заместник-декан на същия факултет. Член на редица комисии към Министерството на образование и науката и Националната агенция за оценяване и акредитация; ръководител на научни и научноизследователски проекти по програмата за финансиране на научноизследователска дейност, СУ „Св. Климент Охридски“.

Многопосочна, но в същото време целенасочена и фокусирана, отдадена на образованието и на родния език кариера. Така можем да опишем накратко научната, преподавателската, изследователската и административната дейност на проф. д-р Ангел Петров – достоен учен със свой собствен почерк и заслужено място в полето на филологията, методиката, образователната политика.

НА МНОГАЯ ЛЕТА!

**ПРИЛОЖЕНИЕ: Списък с основните публикации
на проф. д-р Ангел Петров**

1. Монографии

Дискурсният анализ в обучението по български език. Булвест 2000, 2000 г.
Овладеяване на дискурсни техники чрез обучението по български език.
Булвест – 2000, 2002 г.

Проблеми на комуникативно ориентираното обучение по български език.
Булвест 2000, 2012 г.

2. Студии и статии

Анализ и редактиране на грешки, допускани в речевата среда на ученици
(IV – VII кл.). – Български език и литература, № 6, 1991 г. (съавтор).

Учебната техника в системата на професионалната подготовка на студентите (бъдещи учители по български език). – Български език и литература, №4, 1992 г.

Социolingвистични аспекти на обучението по български език. Проблеми на социolingвистиката, В. Търново, 1993 г. (съавтор)

Дискурсният анализ и обучението по български език. –Български език и литература, № 1, 1994 г.

Социolingвистични аспекти на употребата на някои перформативни изказвания. – В: Проблеми на социolingвистиката, София, 1995 г. (съавтор).

Функции на дискурсите типове и обучението по български език. – В: Езиково обучение и актуални проблеми на езиковата култура, Смолян, 1995 г.

Оценка на постиженията на учениците по български език, завършващи IV и VII клас. – В: Иновации в образованието и науката, № 5, 1997 г. (съавтор).

Проблемите за дискурса и дискурсната компетентност на ученици в теорията и практиката на обучението по български език. – Български език и литература, № 2 – 3, 1999 г.

Вариантност в употребата на някои елиптични дизюнктивни въпроси. – В: Проблеми на социolingвистиката, София, 1999 г. (съавтор).

Система от упражнения за развиване на дискурсната компетентност на ученици. – Български език и литература, № 5, 1999.

Развиване на дискурсната компетентност на учениците чрез обучението по български език (V – VIII клас). Автореферат на дисертация за получаване на научната и образователна степен „доктор“, София, 2000.

Същност и функции на дискурсният анализ (с оглед на обучението по български език). – Български език и литература, № 2, 2000.

Дискурсният анализ – средство за определяне резултатността на урока по български език. – Български език и литература, № 3, 2000 г.

Модел за оценка на постиженията на учениците по български език в IV и VII клас. – В: Методология и технология за създаване на държавните обра-

зователни изисквания, Национален институт по образование, София, 2000 г. (съавтор).

Учебни програми по български език и литература за осми, девети и десети клас (методология на съставяне на програмите и методически насоки за прилагането им в учебния процес). – Аз-буки, бр. 34 и бр. 35, 2000 г. (съавтор).

Методическо указание за прилагане в учебната практика на новите учебни програми по български език и литература за VIII, IX и X клас на СОУ. Анубис, 2000. (съавтор).

Обучението по български език – обучение по култура (Опит за футурологичен анализ). – Български език и литература, № 2 – 3, 2001 г.

Обучението по български език и предизвикателствата на бъдещето. – В: Обучението по български език в началото на XXI век. Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, филиал Смолян, Смолян 2001 г.

Същност и функции на дискурсите техники (С оглед на обучението по български език). – Български език и литература, № 2 – 3, 2002 г.

Дискурсите грешки в ученически текстове. – Български език и литература, № 6, 2002 г.

Типология на дискурсите грешки. – В: Науката, методиката и училището – конфликтни точки, срещи и разминавания (Сборник доклади от научно-практическа конференция). Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ – Филиал Смолян, Смолян, 2002 г.

Техники за изграждане на дискурса. – В: Обучението по български език и литература – състояние и перспективи. Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, Шумен, 2003.

За същността на понятията в методиката на обучението по български език. – Български език и литература, №2 2004 г.

Комуникативната компетентност – фактор за професионалната реализация на учителя по български език. – Български език и литература, №2, 2005 г.

Комуникативното обучение по български език. – В: Езикът и литературата – методически парадигми и образователни политики. Сборник с доклади от юбилейната научна конференция, посветена на 50-годишнината от създаването на Катедрата по методика във Факултета по славянски филологии – СУ „Св. Кл. Охридски“. С., Фондация „Млада България“, 2005 г.

Комуникативната компетентност на учителя по български език. – В: Комуникативната компетентност в съвременния научен дискурс. Сборник в чест на 70-годишнината на проф. Кирил Димчев. С., Булвест 2000, 2005 г.

Държавно образователно изискване за усвояването на книжовния български език. С., МОН, 2005 г. (съавтор)

Дискурсът на методическите изследвания. – В: Филологически и методически изследвания. Доклади от международната научна конференция, посве-

тена на 100-годишнината от рождението на доц. Стайко Кабасанов. Смолян – Люблин, 2007 г.

Педагогическото портфолио на учителя по български език – същност и функции. В: Науката, образованието и времето като грижа. Част I. Език, литература, методика на обучението по език и литература. Смолян, 2007 г. (съ-автор)

Ключовата компетентност „Общуване на роден език“ и обучението по български език. – Български език и литература, бр. 2, 2009 г.

Подобряване на функционалната грамотност на учениците в V – VIII клас чрез обучението по български език (актуални проблеми и тенденции за развитие). – В: Тематични анализи на резултатите на българските ученици при четене в PISA 2009, София, 2011. с. 35 – 64 – http://www.ckoko.bg/images/stories/PISA_Analizi.pdf

Аспекти на оценяването в комуникативно ориентираното обучение по български език. Човекът и вселената. Сборник с доклади от Юбилейна научна конференция с международно участие. Смолян, 2011 г. (електронна версия).

Приложение на дискурсия подход при определяне признаците на съвременното обучение по български език. – В: Научни трудове. Филология. Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, Пловдив, Том 49, кн. 1, сб. Г, 2011 г.

Аспекти на оценяването в съвременното обучение по български език. – Български език и литература, бр.1, 2012 г.

Дискурсият подход към обучението по български език. – В: Игри, актьори, роли в класната стая и в живота. Юбилеен сборник с докладите от националната конференция в чест на проф. д.п.н. Мария Герджикова. С., Булевард 2000, 2012 г.

Образователна подкрепа по български език, история и гражданска ориентация. Наръчник за имигранти в България. София, 2013 г. (съавтор).

Обучението по български език в гр. Димитровград, Република Сърбия – реалности и перспективи. – Български език и литература, №2, 2014 г. (съавтор).

За отношението между инвариант и промяна в обучението по български език. – Български език и литература, №6, 2014 г.

За учителя като компетентен комуникатор. – Педагогика, №6, 2015 г.

Предизвикателства пред обучението по български език в V клас (като резултат от новата учебна програма). – Български език и литература, №5, 2016 г. (съавтор).

Урокът по български език в съвременния образователен контекст. – Български език и литература, №3, 2018 г.

3. Учебници и учебни помагала (2000 – 2020 г.)

Подготовка за национален изпит след VII клас. Български език – тестове, съчинение разсъждение. Булевард 2000, 2000 г. (съавтор).

Български език за VIII клас на СОУ (текстове за анализ и редактиране; задачи за упражнения; тестове за проверка и оценка). Второ преработено и допълнено издание. Сиела, София, 2001 г. (съавтор).

Български език за VIII клас. Булвест 2000, 2001 г. (съавтор).

Български език. Помагало за VIII клас. Булвест 2000, 2001 г. (съавтор).

Български език за IX клас. Булвест 2000, 2002 г. (съавтор).

Български език за X клас. Булвест 2000, 2002 г. (съавтор).

Тестови задачи по методика на обучението по български език. С., Булвест 2000, 2003 г. (съавтор).

Български език за единайсети клас. Учебно помагало. С., Булвест 2000, 2003 г. (съавтор).

Български език за дванайсети клас. Учебно помагало. С., Булвест 2000, 2003 г. (съавтор).

Български език за V клас. С., Булвест 2000, 2006 г. (съавтор).

Учебна тетрадка по български език за V клас. С., Булвест 2000, 2006 г. (съавтор).

Тестови задачи по български език за V клас. С., Булвест 2000, 2006 г. (съавтор).

Български език за VI клас. Булвест 2000, 2007 г. (съавтор).

Учебна тетрадка по български език за VI клас. С., Булвест 2000, 2007 г. (съавтор).

Тестови задачи по български език за VI клас. С., Булвест 2000, 2007 г. (съавтор).

Тестови задачи за държавни зрелостни изпити. Български език и литература. Тестови задачи, аргументативен текст по поставен проблем. Булвест 2000, 2008 г. (съавтор).

Български език за VII клас. С., Булвест 2000, 2008 г. (съавтор).

Учебна тетрадка по български език за VII клас. С., Булвест 2000, 2008 г. (съавтор).

Тестови задачи по български език за VII клас. С., Булвест 2000, 2008 г. (съавтор).

Български език и литература. Подготовка за външно оценяване след V клас. С., Булвест 2000, 2008 г. (съавтор).

Български език и литература. Подготовка за външно оценяване след VI клас. С., Булвест 2000, 2008 г. (съавтор).

Тестови задачи по български език. Подготовка за изпит за придобиване на българско гражданство. С., Булвест 2000, 2008 г. (съавтор).

Български език за VIII клас. Булвест 2000, 2009 г. (съавтор).

Български език за VIII клас. Сборник с текстове и тестови задачи за обучение и самообучение. Булвест 2000, 2009 г. (съавтор).

Български език и литература. Подготовка за външно оценяване, VII клас. Първи сборник – тестови задачи. С., Булвест 2000, 2009 г. (съавтор).

Български език и литература. Подготовка за външно оценяване и за приемен изпит, VII клас. Втори сборник – тестови задачи, преразказ на неизучаван текст с определена дидактическа задача. С., Булвест 2000, 2010 г. (съавтор).

Български език V клас. Задължителноизбираема подготовка. С., Булвест 2000, 2010 г. (съавтор).

Български език VI клас. Задължителноизбираема подготовка. С., Булвест 2000, 2010 г. (съавтор).

Български език VII клас. Задължителноизбираема подготовка. С., Булвест 2000, 2010 г. (съавтор).

Български език VIII клас. Задължителноизбираема подготовка. С., Булвест 2000, 2010 г. (съавтор).

Български език и литература. Готови за матура (Подготовка за държавен зрелостен изпит). Булвест 2000, С., 2011 (съавтор).

Български език и литература. Тестови задачи. Подготовка за държавен зрелостен изпит – по новия формат на изпитния тест. Булвест 2000, С., 2012 (съавтор).

Текстове и задачи за развиване на четивни умения. Помагало по формата PISA след VII клас. Булвест 2000, 2013 г. (съавтор).

Комплект работни листове. Български език V клас. С., Булвест 2000, 2016 г. (съавтор).

Помагало за разширена или за допълнителна подготовка. Български език V клас. С., Булвест 2000, 2016 г. (съавтор).

Български език VI клас. С., Булвест 2000, 2017 г. (съавтор).

Комплект работни листове. Български език VI клас. С., Булвест 2000, 2017 г. (съавтор).

Помагало за разширена или за допълнителна подготовка. Български език VI клас. С., Булвест 2000, 2017 г. (съавтор).

Български език VIII клас. С., Булвест 2000, 2017 г. (съавтор).

Комплект работни листове. Български език VIII клас. С., Булвест 2000, 2017 г. (съавтор).

Помагало за разширена или за допълнителна подготовка. Български език VIII клас. С., Булвест 2000, 2017 г. (съавтор).

Български език за VII клас. С., Булвест 2000, 2018 г. (съавтор).

Комплект работни листове. Български език за VII клас. С., Булвест 2000, 2018 г. (съавтор).

Помагало за разширена или за допълнителна подготовка. Български език за VII клас. С., Булвест 2000, 2018 г. (съавтор).

Български език за IX клас. С., Булвест 2000, 2018 г. (съавтор).

Комплект работни листове. Български език за IX клас. С., Булвест 2000, 2018 г. (съавтор).

Български език и литература VII клас. Тестови задачи. Подготовка за национално външно оценяване. Булвест 2000, София 2018 г. (съавтор).

Български език за X клас. София, Булвест 2000, Клет, 2019 г. (съавтор).
Комплект работни листове. Български език за X клас. София, Булвест 2000, Клет, 2019 г. (съавтор).

4. Съставителство на научни сборници

Тенденции в обучението по български език. Сборник в чест на 65-годишнината на проф. К. Димчев. София, Булвест 2000, 2000 г.

Езикът и литературата – методически парадигми и образователни политики. Сборник с доклади от юбилейната научна конференция, посветена на 50-годишнината от създаването на Катедрата по методика във Факултета по славянски филологии – СУ „Св. Кл. Охридски“. С., Фондация „Млада България“, 2005 г.

Комунитативната компетентност в съвременния научен дискурс. Сборник в чест на 70-годишнината на проф. Кирил Димчев. С., Булвест 2000, 2005 г.

Кирил Димчев. Езикознание. Езиково обучение. Методика на езиковото обучение. С., Булвест 2000, 2010 г.

Български език. Справочник с таблици и схеми за ученици. Булвест 2000, 2013 г. (научен редактор).

Приноси към теорията и практиката на обучението по български език. Сборник в памет на проф. Кирил Димчев. Булвест 2000, 2015 г. (съставител).

5. Участие в научни проекти

„Обновяване на обучението на студенти по методика чрез разработване и внедряване на интерактивен дизайн на учене и на мултимедийни дидактически продукти“ – 2008 г.

„Обновяване на обучението на студенти по методика чрез разработване и внедряване на академично портфолио и на мултимедийни дидактически продукти (II част)“ – 2009 г.

„Електронно обучение и създаване на електронна библиотека за студенти при получаване на педагогическа правоспособност“ – 2010 г.

„Игра, актьори, роли в класната стая и в живота (формиране и развиване на умения за живот чрез езиковото и литературното образование“ – 2010 г.).

„Продължаващо обучение по методика на обучението по български език и литература и по методика на руския език за млади учители в средното общообразователно училище“ – 2011 г. (ръководител на проекта).

Обучението по български език в Западните покрайнини и Р Сърбия – анализ на актуалното състояние и методики на преподаване – 2013 г.

Изследване на педагогическото общуване в училищен контекст чрез анализ на случаи – 2013 г.

„Обучения на педагогически специалисти, заемащи нова за системата на народната просвета длъжност, както и завръщащи се след продължителен от-

пуск (повече от две учебни години) или след прекъсване на учителския стаж по специалността повече от две години – модул 1 – младши учители; модул 2 – главни учители“ – 2013 г.

„Образователна подкрепа за имигранти в България (обучение по български език, история и гражданска ориентация)“ – 2013 г. (член на екипа).

ON 60TH ANNIVERSARY OF PROF. DR. ANGEL PETROV

✉ **Dr. Maya Padeshka**

ORCID iD: 0000-0002-0220-7641

University of Sofia

15, Tsar Osvoboditel Blvd.

1504 Sofia, Bulgaria

E-mail: padezhka@uni-sofia.bg